

PORTRETT

DIAKONHJEMMET ETABLERER EGEN FORSKNINGS-
AVDELING VED HØGSKOLESENTERET

Vil hjelpe kirken å møte mennesker der de er

- Det ligger et stort potensiale også i det større samfunn for de problemstillinger som den nye forskningsavdelingen vil arbeide med. Helse, livsproblemer og sosial omsorg angår folk. Ikke bare fordi det dreier seg om deres eget liv og helse, men også ut fra den store interesse det er for verdispørsmål, sier Olaf Aagedal og fremhever at Diakonhjemmet med den nye avdelingen ønsker å komme i posisjon for å styrke forskningen innen prioriterte områder for diakoni og kristent samfunnsengasjement.

Han mener at Diakonhjemmet gjennom sin nye forskningsavdeling ikke bare skal presentere ny kunnskap og vitenskapelige funn, men også aktivt bidra til debatt om hva som bør gjøres og hvilke krefter det er viktig å kjempe mot.

Av Leif Kjell Askeland

Årsskiftet 89/90 markerer ikke bare inngangen i Diakonhjemmets 100 års jubileum. Fra da av er Diakonhjemmets Høgskolesenter et faktum. Høgskolerektor, Helge Kvanvig, tiltrer som leder og får i tillegg til de tre nåværende rektorer en fjerde avdelingsleder i sin stab. Også forskningsavdelingen vil se dagens lys ved inngangen til 90-årene. I skrivende stund er ikke ansettelsen av forskningsleder formelt sluttført, men Olav Aagedal er tilbudt stillingen. Han har hatt ansvar for å koordi-

nere forskningsaktivitetene ved Sosialhøgskole i en årrekke.

Innvandrerens situasjon

Da Aagedal kom til Sosialhøgskolen med sin ferske magistergrad i sosiologi i 1974, fikk han ved siden av undervisningen i oppdrag å etablere forskningsvirksomhet. I 1978 ble det naturlig å samle forskningsaktivitetene, som hadde fått et visst omfang, i en forskningsavdeling med Aagedal som leder i 1/2 stilling. Siden har han fulgt avdelingen avbrutt av perioder hvor han drev egen forskning på heltid og lederansvaret påhvilde Einar Vetvik. Noen til-

PORTRETT

svarende organisering av forskningsaktiviteter har man ikke hatt ved de to andre høgskolene.

For Aagedal, og andre tilsatte ved skolen, fikk arbeidet i 1974 en hurtig start gjennom etableringen av informasjonskontoret for innvandrere. Skolen påtok seg ansvar både for å gi informasjon og å kartlegge behov. Lite og ingenting var gjort fra kommuner og stat og behovet for kunnskap var stort i møte med utfordringene fra den store innvandringsbølgen vi hadde på 70-tallet.

Aksjonsrettet

- Prosjektet er illustrerende for vår profil med vekt på det anvendte og aksjonsrettede. Poenget var både å beskrive, foreslå tiltak og selv gjøre erfaringer gjennom å prøve dem ut. Dette styrket i høy grad den faglige utvikling ved skolen. Det bidro også til at andre ved skolen gikk inn i forskningsprosjekter som ble starten på en langvarig forskningsaktivitet om innvandring i Norge, sier Aagedal som kan konstatere at dette har vært det mest omfattende enkeltområde for avdelingen.

Sosiale nettverk

- Forskning på lokalsamfunn og sosiale nettverk er et annet område som har fulgt avdelingen og fagutviklingen ved skolen. Allerede med Gunnar Staves undersøkelser om uformelle hjel-

pere i midten av 70-årene, fikk dette sin start. Det er også et godt eksempel på hvordan undervisning og forskning integreres. Prosjektet ble knyttet til sosialskolens parallellpraksis i Vest-Telemark, hvor studentene ble brukt som intervjuere.

- Senere er tema fulgt opp gjennom den store nabolagsundersøkelsen, forskning omkring «tro og lokalsamfunn» og ikke minst gjennom det fagutviklingsarbeid som Live Fyrand har bidratt med.

I forkant

Aagedal kan konstatere at man har ligget i forkant på flere områder. Det var tilfelle med innvandringsforskningen, hvor kommuner og offentlige utredninger sterkt etterspurte kunnskap, som kunne bidra til etablering av konkrete tiltak. Men det var også tilfelle med selvevalueringsprosjektet.

- Før det ble vanlig å drive organisasjonsutvikling innen helse- og sosialsektoren, arbeidet vi frem et evalueringssystem for sosialkontorenes virksomhet.

Kirke og diakoni

Bedehusprosjektet, «Religiøsitet i Norge» og «Livssynsinstitusjonen i et sekulært samfunn» er eksempel på de mer kirke og diakonirelaterte prosjektene. Først ute var menighetsdiakoniprojektene «Kyrkjebygd» og «Smedåsen».

PORTRETT

Avdelingen har også skapt røre ved å gi til beste en fylkesprofil for Østfold. Og ved undersøkelsen om manglende etterlevelse av og kjennskap til forvaltningslovens bestemmelser i offentlig forvaltning.

Betydelig aktivitet i dag

Det er en omfattende liste over prosjekter som trekkes med i den nye avdelingen. Den formelle tilknytningsformen vil være noe ulik, men de vil alle få sin tilknytning: Astrid Hauge med prosjekt om kvinnemishandling, Olav Molven om pasientrettigheter, Olav Helge Angell Nordeng om livssyn i behandling, Per Øyvind Bastøe evaluerer handlingsplanen for barne- og ungdomsvern, Trude Nergård evaluerer konfliktrådenes virksomhet, Einar Vetvik arbeider med private helseinstitusjoners forhold til EF's indre marked, Liv Wergeland Sørby med prosjekt om døende og etterlatte, Live Fyrand om sosialt nettverk og Solrun Tømmerås om avbrutte behandlingsopplegg i alkoholstomsorgen.

Døden en del av livet

- Den mest omfattende søknaden vi nå har inne hos NAVF dreier seg om hva vi har kalt «Døden på norsk». En historisk studie av tanker og tradisjoner omkring døden og hvordan disse er i endring. Her dreier det seg om mange delprosjekt hvor vår forskningsav-

deling vil ha en koordinerende rolle, sier Aagedal.

Utnytte fortrinn

- Vi må finne vårt særpreg og utnytte de fortrinn vi har, svarer Aagedal på spørsmål om hvilke ambisjoner han har på vegne av den nye avdelingen.

- Det mest påfallende fortrinn er nettopp det tverrfaglige miljø ved høyskolene med mange dyktige fagfolk innen helse- og sosialfag, administrasjon og ledelse og teologi. Vi har også en stor kontaktflate gjennom våre 450 studenter og den betydelige etter- og videreutdanningsaktiviteten. Sammen med konsulent- og rådgivningsvirksomheten representerer dette viktige impulser og er et fantastisk godt formidlingsnett.

Aagedal vil spørre etter det vi har å tilby som ikke andre har. Han vil at forskningen skal være med å utvikle originale produkter som gir konkurransefortrinn og profilerer institusjonen. Som eksempel på forskningens rolle for skolene nevner han prosjektet for selvevaluering.

- Vi fant at det var lite fagstoff om evaluering av et sosialkontors virksomhet, gjennomførte et prosjekt, laget rapport og fikk fagfolk med spesialkompetanse på området «på kjøpet». Det ga grunnlag for å tilby kurs og senere direkte konsulent- og rådgivningstjeneste.

PORTRETT

Kvalitet og nærhet til menneskers nød

På spørsmål om hvordan den nye avdelingen vil «legge seg i landskapet», skisserer Aageda fire landskap: Det helse- og sosialfaglige, kirken, det større samfunn og forskersamfunnet.

- Vi bør ta vare på våre faglige tradisjoner og ambisjoner om et arbeid på høyt nivå. Også mennesker og miljøer med et annet livsyn vil da fortsatt følge oss med interesse ut fra kvaliteten i det vi utvikler.

- Innad i kirken må vi ta på alvor det behov kirken har for kunnskap for å kunne være på høyden med de problemer mennesker den møter, står overfor. Det er ingen tvil om at nettopp helse- og sosialsektoren får tak i mye. Det er en forskningsoppgave både å dokumentere og å bearbeide teologisk, menneskers situasjon. Her må ikke våre ambisjoner slutte med en forskningsrapport. Vi bør aktivt bidra til debatt om kirkens rolle i samfunnet.

- I det større samfunn ligger det et stort potensiale for de problemstillinger avdelingen vil arbeide med. Helse, livsproblemer og sosial omsorg angår folk. Ikke bare fordi det dreier seg om deres eget liv og helse, men også ut fra den store interesse det er for verdspørsmål, sier Aagedal og mener at man overfor det øvrige forskersamfunn vil få posisjon ut

fra evnen til å skape sitt særpreg. Offentlige meldinger gir tydelige signaler om at det sitter alt for mange på hvert sitt sted og arbeider med de samme tingene.

Skape sitt eget marked

- Diakonhjemmet må finne sin plass innenfor et større nettverk av forskningsinstitusjoner. Vi må bruke en del ressurser på å utvikle det institusjonen ser som prioriterte områder. Det kan gi mulighet for profilering utad og å skape oss vårt eget marked. Innad i kirken har vi ikke kommet langt nok i å skape bevissthet om nødvendigheten av å prioritere ressurser til forskning.

Nytter det å forske?

- Selv om en del aksjonsforskning kan gi raske resultater og ny praksis, må vi også tenke langsiktig. Det kan også dreie seg om å gi kommende generasjoner ord på ting de intuitivt har sett eller er opptatt av.

- Forskningen ligger i et spenningsfelt. Kravet om relevans og praktiske konsekvenser er sterkt. Samtidig er det å få svar på spørsmål som ikke er stilt, en viktig side ved forskningen. Da kan man la seg drive videre av nye og kanskje helt originale problemstillinger, sier Olaf Aagedal. Og vi fornemmer at oppdagerglede og kreativitet vil bli bærende elementer i den nye avdelingen.